

Dankwoord / acknowledgements

Dit proefschrift heeft het licht kunnen zien dankzij de inzet van velen. Zowel de geforceerde desynchronisatie studie als het onderzoek naar de effecten van licht in de knieholten bij de behandeling van winterdepressie waren zeer intensief. Mijn dank gaat daarom allereerst uit naar alle winterdepressie patiënten en gezonde vrijwilligers die met een geweldig doorzettingsvermogen als proefpersoon hebben meegedaan aan de beschreven studies.

Het project vond zijn basis in de onderzoekslijn van prof. dr. R.H. van den Hoofdakker en werd uitgevoerd na het aantreden van prof. dr. J.A. den Boer als hoogleraar Biologische Psychiatrie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Ik dank Rudi voor de bemoediging die ik de afgelopen jaren van hem heb ontvangen en met name voor zijn nauwgezetheid bij het beoordelen van de manuscripten. Hans dank ik voor de mogelijkheid om beide onderzoeken uit te kunnen voeren.

Zonder de voortdurende betrokkenheid van dr. D.G.M. Beersma echter had het project nooit kunnen slagen. Ik ben Domien zeer veel dank verschuldigd voor zijn enthousiasme voor het onderzoek en de raad en daad waarmee hij mij gedurende alle fasen van het onderzoek continu heeft bijgestaan.

Het uitvoeren van beide studies betekende dat er gedurende drie jaar voor langere perioden achtereen door een relatief klein groepje medewerkers vaak in ploegendienst gewerkt moest worden. De plezierige samenwerking maakte dat de hierdoor optredende geforceerde desynchronisatie tussen onze interne biologische ritmiek en het slaap-werk schema steeds dragelijk was. Ik ben dank verschuldigd aan veel collega's die door hun grotere of kleinere, maar steeds onmisbare bijdrage de uitvoering van het onderzoek mogelijk hebben gemaakt. Iteke te Riet, 'mijn' onderzoeksassistente, wil ik speciaal bedanken voor haar vriendschap en flexibiliteit. De zeer uiteenlopende werkzaamheden die zij verrichtte hebben een grote bijdrage geleverd aan het slagen van het project. Ook Marijke Gordijn ben ik veel dank verschuldigd voor haar hulpvaardigheid, met name in de opstartfase van het tijdvrije ruimte onderzoek en voor het plezier waarmee we samen werkten aan het knieholteonderzoek. Voorts wil ik op deze plaats Ybe Meesters danken voor zijn hulp bij de werving van winterde-

pressie patiënten en de gezelligheid tijdens de congressen, Gerda Bloem voor haar hulp in de tijdvrĳe ruimte en het klaarzetten van de ‘knieholte-kisten’, Louise Dols en Jacqueline Reisel voor het ‘oppassen’ in de tijdvrĳe ruimte en de SIGH-SAD interviews, Marjolein Nankman en Karin Grondsma voor de begeleiding respectievelĳk de werving van de winterdepressie patiënten, Camiel Elsinga voor zijn snelle en accurate hulp bij het scoren van de EEG’s en Henk Korte en Jaap Jansen voor het inspringen bij hoge nood.

Ook de hulp van de studenten Theodoor van Maaren, Maarten Langenberg, Jan van Dijken, Marieke Kienhuis, Tjarda Hoekstra, Lieselotte Posthuma de Boer en Wendy Blom bleek onontbeerlijk voor het welslagen van het project.

Zonder goede faciliteiten en technische voorzieningen zou er geen basis zijn geweest voor de uitvoering van het onderzoek. Els Hiddinga dank ik voor de eerder opgedane ervaring in de tijdvrĳe ruimte, Jan Bakker voor de ondersteuning van de techniek en het moreel, Aline Kleikamp voor haar programmatuur, Nel Korenhof voor de verzorging van de voeding en de medewerkers van de logistieke dienst voor de bezorging ervan. Verder dank ik het Beheer en de receptiemedewerkers onder andere voor hun bijdragen aan het verzorgen van geschikte onderzoeksruimten, de toenmalige verpleging van afdeling Ps3a/b voor de hand en spandiensten bij nacht en ontij, Cornelis van Houwelingen voor zijn optreden als achterwacht en Jacques Veeken en zijn medewerkers voor het uitvoeren van de melatonine bepalingen.

Op deze plaats wil ik ook de AIO’s en andere collega’s van de (biologische) psychiatrie en de basiseenheid diergedrag bedanken voor de prettige werksfeer, waaronder Peter Paul Mersch, Erwin Geerts, Netty Bouhuys en de leden van de ‘AIO-intervisie club’.

De laatste anderhalf jaar stond in het teken van data analyse en schrijven. Ik dank prof. dr. Serge Daan, prof. dr. Gerard Kerkhof en prof. dr. Anna Wirz Justice voor de beoordeling van het manuscript, Dick Visser voor de lay-out en Toine Schoutens voor zijn hulp in de financiering van de drukkosten. Verder wil ik Barbara van Leeuwen, die ook vanuit Rotterdam naar Groningen kwam en waarmee ik de afgelopen jaren nog meer uithoeken van de wereld heb gezien, en Marjolein Boshuisen, mijn kamergenote tijdens het onderzoek waarmee ik al diverse ‘life events’ mocht meemaken, danken voor hun vriendschap en steun, nu ook nog officieel als paranimf.

Tenslotte hebben vier onderzoeksjaren het spreekwoord ‘Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens’ extra waarde gegeven: mijn familie en Carel dank ik voor hun interesse, steun en geduld.